

Ecosysteemdiensten

Sleutel tussen ecosysteem en belangen

Annemieke Smit

13-4-2011

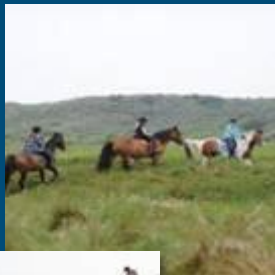
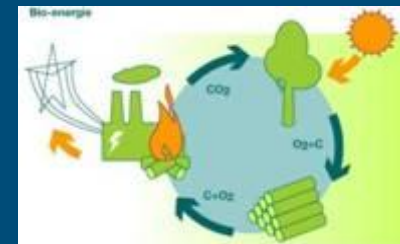
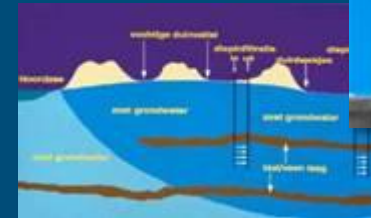

Waar komt het vandaan?

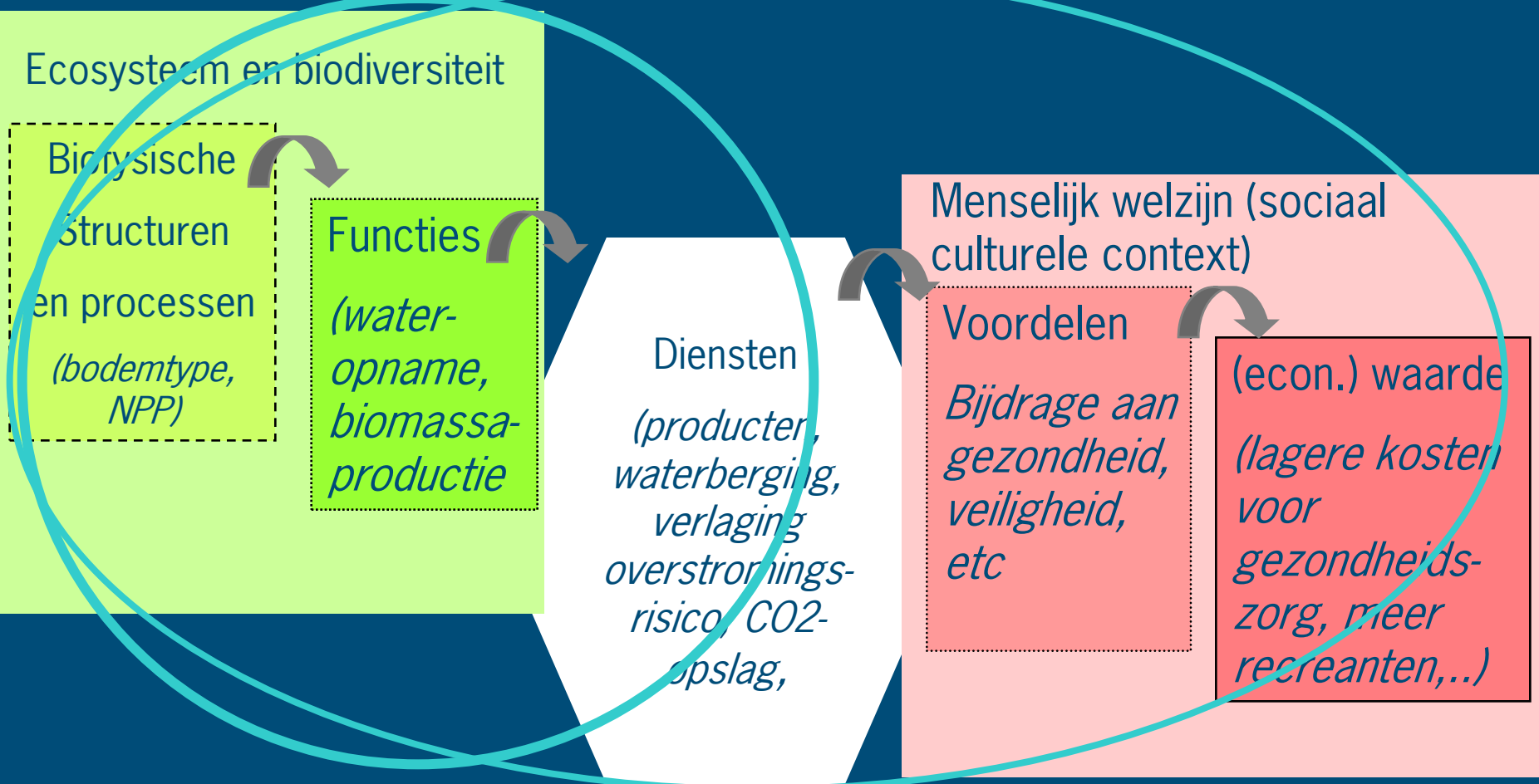
- Biodiversiteit
- Wat is het (ons of jullie) waard?
- Wat raak je kwijt als de biodiversiteit terugloopt?
- Uitwerking in MEA (2003, 2005)
TEEB (2010)
- De rol van bodem sterk benadrukt, maar ook weinig onderkend

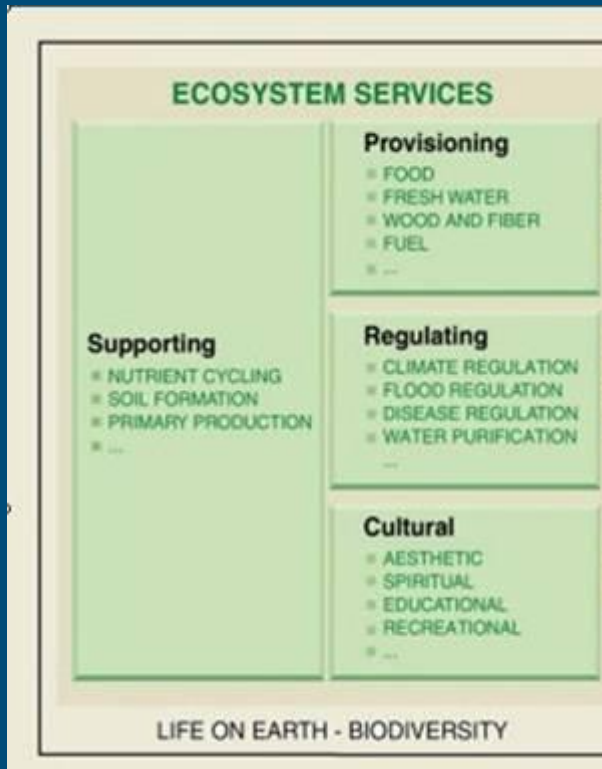
Verbinding tussen systeem en belang

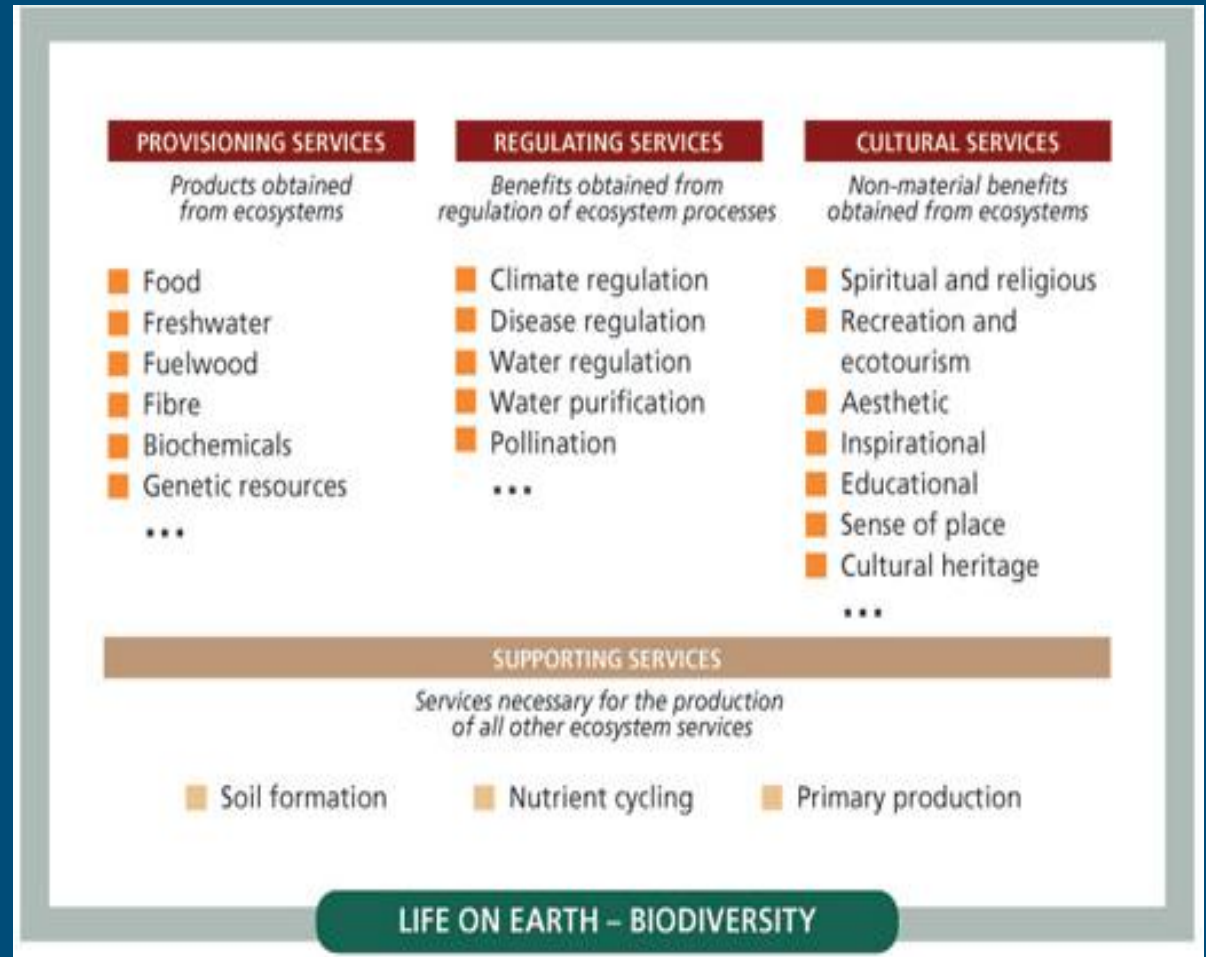
Leg de verbinding tussen systeem en belang

Millennium ecosystem assessment

Er bestaan meerdere lijstjes met diensten: MEA

Table 1 Typology of ecosystem services used in the TEEB study

Main service types	
PROVISIONING SERVICES	
1	Food (e.g. fish, game, fruit)
2	Water (e.g. for drinking, irrigation, cooling)
3	Raw materials (e.g. fibre, timber, fuel wood, fodder, fertilizer)
4	Genetic resources (e.g. for crop-improvement and medicinal purposes)
5	Medicinal resources (e.g. biochemical products, models and test-organisms)
6	Ornamental resources (e.g. artisan work, decorative plants, pet animals, fashion)
REGULATING SERVICES	
7	Air quality regulation (e.g. capturing (fine) dust, chemicals, etc.)
8	Climate regulation (incl. C-sequestration, influence of vegetation on rainfall, etc.)
9	Moderation of extreme events (e.g. storm protection and flood prevention)
10	Regulation of water flows (e.g. natural drainage, irrigation and drought prevention)
11	Waste treatment (especially water purification)
12	Erosion prevention
13	Maintenance of soil fertility (incl. soil formation)
14	Pollination
15	Biological control (e.g. seed dispersal, pest and disease control)
HABITAT SERVICES	
16	Maintenance of life cycles of migratory species (incl. nursery service)
17	Maintenance of genetic diversity (especially in gene pool protection)
CULTURAL and AMENITY SERVICES	
18	Aesthetic information
19	Opportunities for recreation and tourism
20	Inspiration for culture, art and design
21	Spiritual experience
22	Information for cognitive development

RIVM (TCB)

Ecosysteemdiensten RBB systematiek	
Productiefunctie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nutriëntenretentie en levering 2. Bodemstructuur en organische stof 3. Ziekten en plaagwering
Weerstand en flexibiliteit	<ol style="list-style-type: none"> 4. Weerstand tegen stress, herstellvermogen 5. Flexibiliteit. Vermogen tot omzetting naar ander bodemgebruik.
Milieufuncties	<ol style="list-style-type: none"> 6. Fragmentatie en afbraak van organisch materiaal 7. Zelfreinigend vermogen 8. Waterretentie/waterregulatie 9. Klimaatfuncties (vocht, temperatuur, broeikasgassen)
Hanitatfunctie	<ol style="list-style-type: none"> 10. Bescherming diversiteit en landschap, habitat

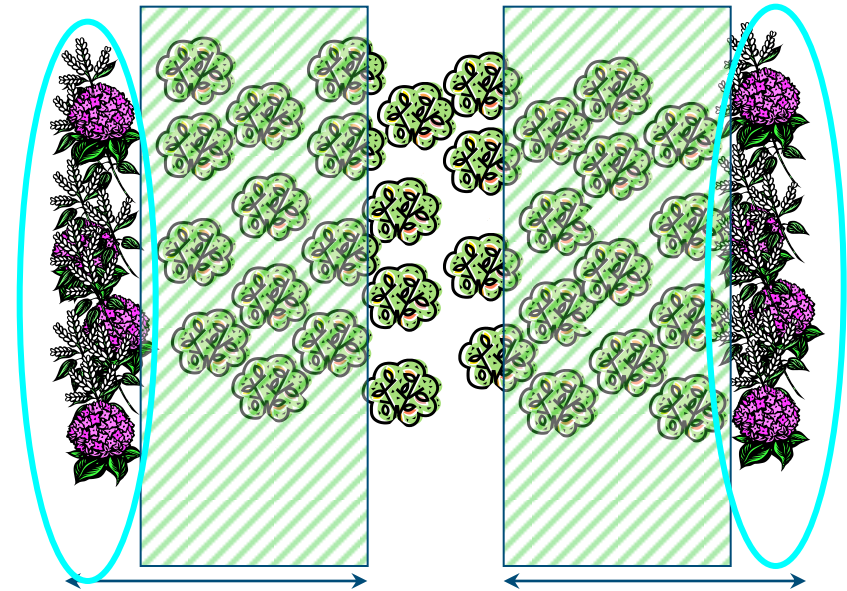
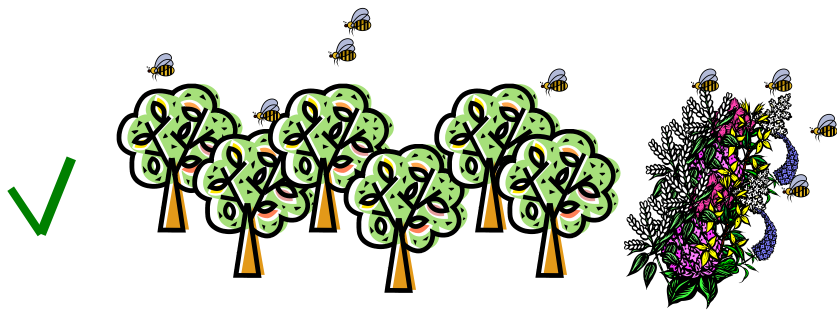
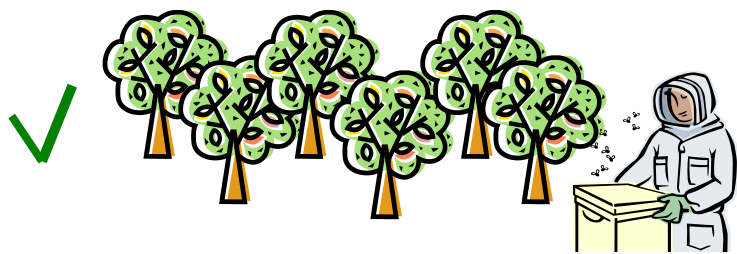

Een dienst is pas een dienst als deze wordt
gebruikt of benut

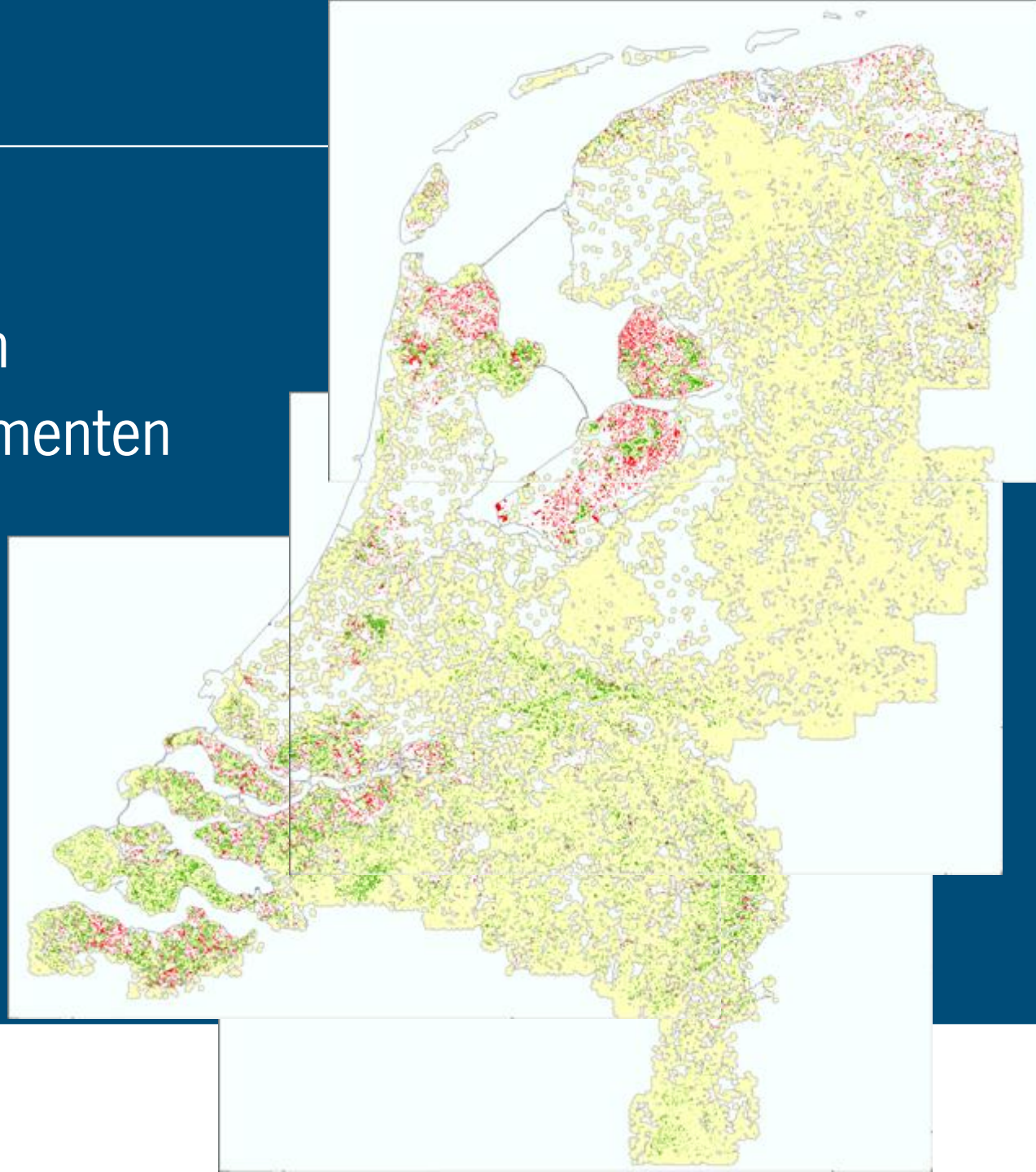
Kwantificeren van ecosystemendiensten: Bestuiving

Max. afstand

- Voorbeeld van benutten diensten uit natuurlijke elementen door landbouw

Ruimtelijke voorwaarden

meubelcondities
duurzaamheid (fsc)

Belanghebbenden

grote bos/recreatiegebied
ligging t.o.v. steden

bedrijven
consumenten

Vragers

recreatie-ondernemers
sportkleding sector
aannemers

meubelindustrie
bouwsector

Aanbieders

wandelaars
sporters

lengte houtwallen
ruimtelijke samenhang

transportafstand
duurzaamheid (fsc)

verpakkingsindustrie
transportsector
groothandels

houtverwerkende industrie
unie van bosgroepen
gemeenten

terreineigenaren
terreinbeheerders

Ecosysteemdienst

zaaghout
wandelpaden in bos

terreinbeheerders
recreanten
burgers

gemeenten
bedrijven
terreinbeheerders

gemeenten
Rijkswaterstaat

boeren
pallets

HOUT
bos en landschappelijke beplantingen

houtwallen
boeren

terreinbeheerders
boeren

burgers
bedrijven
projectontwikkelaars
ziektekostenverzekeraars

verhouding rood en groen
ruimtelijke samenhang

energiemaatschappij
gemeenten
provincies
boeren

energiehout
stadskoeling
gemeenten
terreinbeheerders

luchtfiltering
Rijkswaterstaat
boeren

wonen en werken in groen
CO₂ vastlegging
terreinbeheerders
gemeenten

terreinbeheerders
gemeenten
burgers
bedrijven

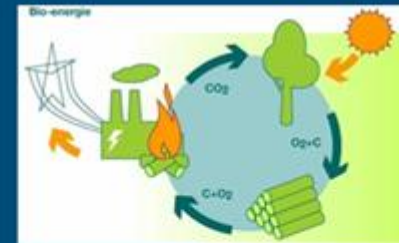
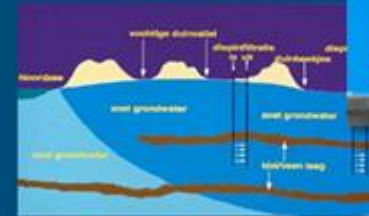
wegbeplanting
areaal/lengte
transportafstand

overheid

ziektekostenverzekeraars
gemeenten
bewoners

rijksoverheid
Europese Unie
overheid

Voorbeelduitwerking

Ecosysteem en biodiversiteit

Welke ondergrondkenmerken zijn van belang

NPP

Welke omstandigheden zijn van belang? Is het te sturen?

Hoe veel zoet water is nodig

(hoe meten)

biomassa-productie

Wat verandert er bij klimaatverandering

Welke (grond-) stoffen kan dat leveren?

Diensten

MISSIE, CO₂-opslag,

Minder of geen zoute kwel

Minder doorspoelen

Beter teeltomstandigheden

Voordelen

Bijdrage aan gezondheid

Beschikbaarheid nieuwe medicijnen, of andere hulpstoffen

(econ.) waarde
(lagere kosten

✓ Lagere ziektekosten

z Gezonde (en gelukkige?) mensen

behouden arbeidkracht

Nieuwe belangen in beeld?

- A.h.v. diensten (bijvoorbeeld de TEEBlijst) nagaan welke 'nieuwe' diensten er kunnen worden geleverd en welke er worden benut
- Wie zijn belanghebbenden?
- Hoe groot is dat belang en hoeveel waarde hechten ze er aan?

Waarderen van ecosystemendiensten

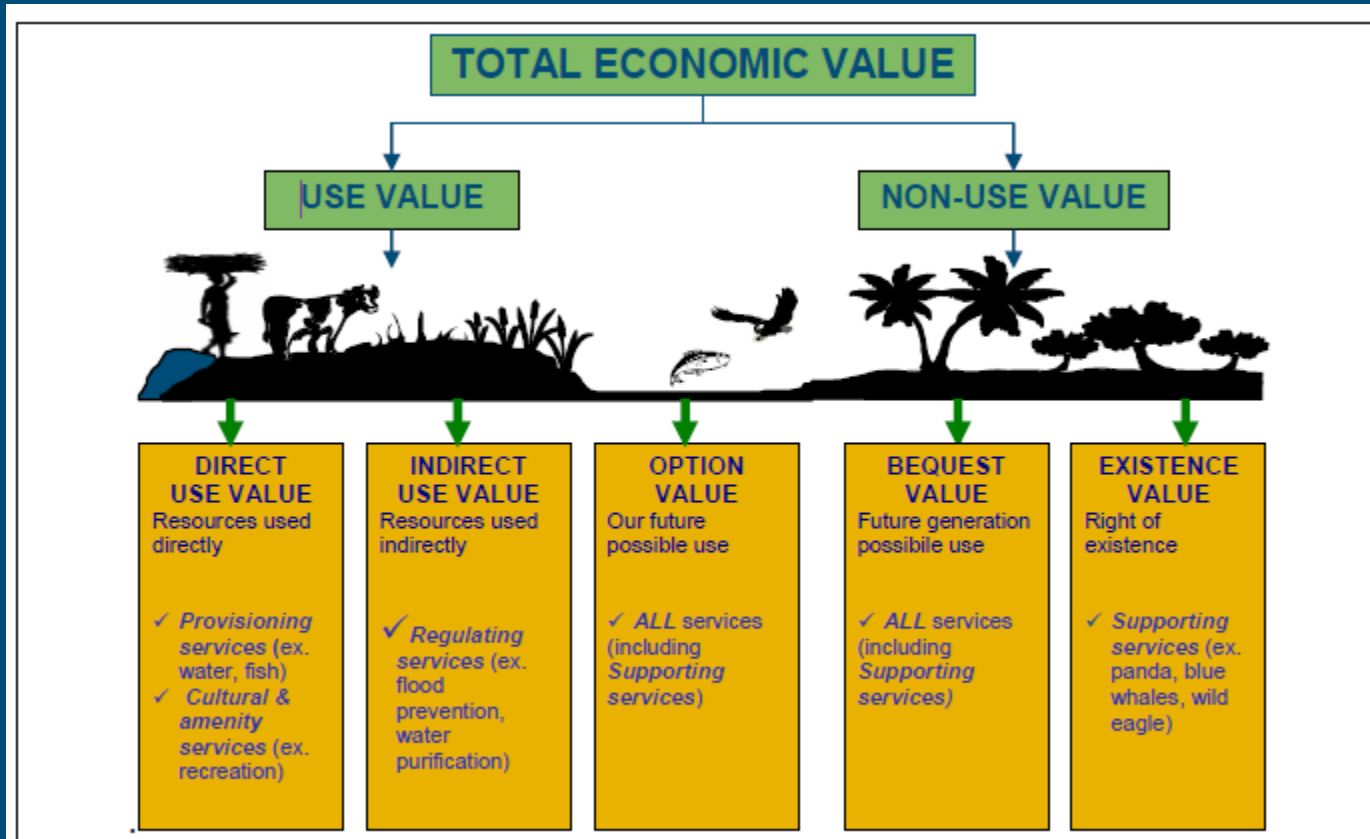
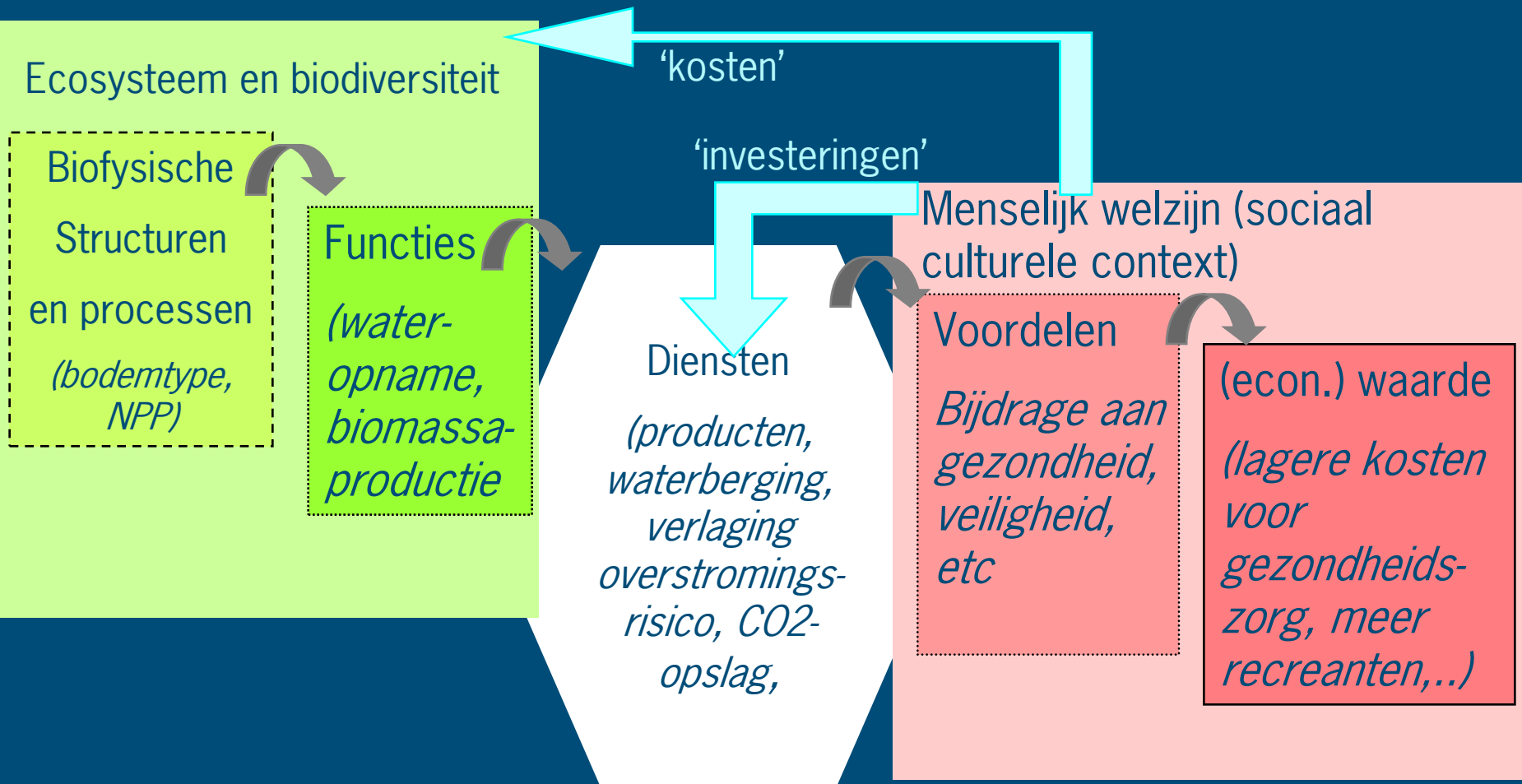

Fig. 2. The Total Economic Value (TEV) Framework. Source: (de Groot, Stuij et al. 2006)

Er moet wel voor worden ~~'gezorgd'~~ betaald

Afweging tussen belangen en diensten

- Balans zoeken tussen de baten van ecosysteemdiensten en de kosten van goed beheer van het ecosysteem
- Dit kan betekenis hebben voor de inrichting en beheer van een gebied
  - Bijvoorbeeld: afgraven of niet
  - C-vastlegging, filteren van (grond)water watervasthoudend vermogen, habitat voor bodemleven en de rol in vegetatie ontwikkeling

Een grof overzicht van stappen

- Wie zijn de belanghebbenden (in of om een terrein)
- Welke voordelen (of nadelen) ondervinden zij?
  - Hoeveel zijn de voordelen 'waard' ?
  - Hoe verhoudt zich dat tot andere voordelen?
- Wat moet er gebeuren (inrichting/beheer) om de diensten in stand te houden?
- Hoeveel kost dat?
- Hoe breng je waarden en beheer bijeen?

© Wageningen UR

Beheer(kosten)

